

Poslanecký návrh

ZÁKON

ze dne 2018

o změně některých zákonů upravujících počet členů zvláštních kontrolních orgánů Poslanecké sněmovny

Parlament se usnesl na tomto zákoně České republiky:

ČÁST PRVNÍ

Změna zákona o zpravodajských službách České republiky

Čl. I

V § 12a odst. 1 zákona č. 153/1994 Sb., o zpravodajských službách České republiky, ve znění zákona č. 325/2017 Sb., se ve větě první slova „ze 7 členů“ nahrazují slovy „nejméně ze 7 členů“ a za větu první se vkládá věta „Poslanecká sněmovna stanoví počet členů tak, aby byl zastoupen každý poslanecký klub ustavený podle příslušnosti k politické straně nebo politickému hnutí, za něž poslanci kandidovali ve volbách; počet členů je vždy lichý.“.

ČÁST DRUHÁ

Změna zákona o Bezpečnostní informační službě

Čl. II

V § 18 odst. 2 zákona č. 154/1994 Sb., o Bezpečnostní informační službě, se ve větě první slova „ze sedmi členů“ nahrazují slovy „nejméně ze 7 členů“ a za větu první se vkládá věta „Poslanecká sněmovna stanoví počet členů tak, aby byl zastoupen každý poslanecký klub ustavený podle příslušnosti k politické straně nebo politickému hnutí, za něž poslanci kandidovali ve volbách; počet členů je vždy lichý.“.

ČÁST TŘETÍ

Změna zákona o Vojenském zpravodajství

Čl. III

V § 21 odst. 2 zákona č. 289/2005 Sb., o Vojenském zpravodajství, se ve větě první slova „ze sedmi členů“ nahrazují slovy „nejméně ze 7 členů“ a za větu první se vkládá věta „Poslanecká sněmovna stanoví počet členů tak, aby byl zastoupen každý poslanecký klub ustavený podle příslušnosti k politické straně nebo politickému hnutí, za něž poslanci kandidovali ve volbách; počet členů je vždy lichý.“.

ČÁST ČTVRTÁ

Změna zákona o ochraně utajovaných informací a o bezpečnostní způsobilosti

Čl. IV

V § 145 odst. 2 zákona č. 412/2005 Sb., o ochraně utajovaných informací a o bezpečnostní způsobilosti, se ve větě první slova „ze sedmi členů“ nahrazují slovy „nejméně ze 7 členů“ a za větu první se vkládá věta „Poslanecká sněmovna stanoví počet členů tak, aby byl zastoupen každý poslanecký klub ustavený podle příslušnosti k politické straně nebo politickému hnutí, za něž poslanci kandidovali ve volbách; počet členů je vždy lichý.“.

ČÁST PÁTÁ

Změna zákona o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu

Čl. V

V § 31b odst. 2 zákona č. 253/2008 Sb., o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu, ve znění zákona č. 166/2015 Sb., se ve větě první slova „ze sedmi členů“ nahrazují slovy „nejméně ze 7 členů“ a za větu první se vkládá věta „Poslanecká sněmovna stanoví počet členů tak, aby byl zastoupen každý poslanecký klub ustavený podle příslušnosti k politické straně nebo politickému hnutí, za něž poslanci kandidovali ve volbách; počet členů je vždy lichý.“.

ČÁST ŠESTÁ

Změna zákona o kybernetické bezpečnosti

Čl. VI

V § 24a odst. 2 zákona č. 181/2014 Sb., o kybernetické bezpečnosti a o změně souvisejících zákonů (zákon o kybernetické bezpečnosti), ve znění zákona č. 205/2017 Sb., se ve větě první slova „ze sedmi členů“ nahrazují slovy „nejméně ze 7 členů“ a za větu první se vkládá věta „Poslanecká sněmovna stanoví počet členů tak, aby byl zastoupen každý poslanecký klub ustavený podle příslušnosti k politické straně nebo politickému hnutí, za něž poslanci kandidovali ve volbách; počet členů je vždy lichý.“.

ČÁST SEDMÁ

ÚČINNOST

Čl. VII

Tento zákon nabývá účinnosti dnem jeho vyhlášení.

DŮVODOVÁ ZPRÁVA

Obecná část

A. Název a účel zákona

Návrh zákona o změně některých zákonů upravujících počet členů zvláštních kontrolních orgánů Poslanecké sněmovny.

Účelem návrhu zákona je upravit způsob kontroly vykonávané Poslaneckou sněmovnou prostřednictvím jejích kontrolních orgánů zřizovaných na základě zvláštních zákonů.

B. Zhodnocení platného právního stavu

Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky (dále jen „Poslanecká sněmovna“) je v současné době oprávněna vykonávat na základě zvláštních zákonů kontrolu nad některými činnostmi. Jedná se o činnosti, které jsou natolik specifické a citlivé, že jejich protiprávní výkon by mohl zasáhnout do ústavně garantovaných práv a svobod, tedy zejména o kontrolu výkonu činností zpravodajských služeb, nakládání s utajovanými informacemi a kontrolu činnosti Finančního analytického úřadu a Národního úřadu pro kybernetickou a informační bezpečnost.

K tomuto účelu Poslanecká sněmovna zřizuje zvláštní kontrolní orgány, jejichž velikost není řešena vždy jednotně. Některé zákony upravující výše uvedenou kontrolu stanoví konkrétní počet členů kontrolního orgánu, a to shodně 7 členů [zákon č. 153/1994 Sb., o zpravodajských službách České republiky, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 154/1994 Sb., o Bezpečnostní informační službě, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 289/2005 Sb., o Vojenském zpravodajství, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 412/2005 Sb., o ochraně utajovaných informací a o bezpečnostní způsobilosti, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 253/2008 Sb., o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 181/2014 Sb., o kybernetické bezpečnosti a o změně souvisejících zákonů (zákon o kybernetické bezpečnosti), ve znění pozdějších předpisů], jiné zákony naopak počet členů tohoto orgánu vůbec neupravují (zákon č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 341/2011 Sb., o Generální inspekci bezpečnostních sborů a o změně souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 17/2012 Sb., o Celní správě České republiky, ve znění pozdějších předpisů).

Tam, kde zákonodárce stanovil počet členů zvláštního kontrolního orgánu pevným číslem, přitom není garantováno, a potvrzuje to i výsledek voleb do Poslanecké sněmovny konaných v roce 2017, že v takovém zvláštním kontrolním orgánu zasednou reprezentanti všech politických stran a hnutí zastoupených v Poslanecké sněmovně. Přitom právě náplň činnosti takových orgánů, spočívající v kontrole vybraných a značně specifických činností určených orgánů moci výkonné, vcelku logicky vyvolává potřebu, aby v zájmu komplexnosti kontroly výkonné moci byly v těchto kontrolních orgánech zastoupeny všechny politické strany a politická hnutí, jejichž zástupci byli do Poslanecké sněmovny zvoleni. Proto by možnost kontrolovat výkonnou moc měli mít i zástupci menších a opozičních stran a hnutí. Pokud je však takových politických stran nebo hnutí více než 7, stávající zákonná úprava

tomu brání.

C. Vysvětlení nezbytnosti navrhované právní úpravy a odůvodnění hlavních principů navrhované právní úpravy

Česká republika je republika parlamentního typu, jejíž dolní komora Parlamentu, tj. Poslanecká sněmovna, je založena na principu poměrného zastoupení. Na základě tohoto volebního systému tak má být v Poslanecké sněmovně umožněna reprezentace v zásadě všech relevantních názorů a zájmů těch politických uskupení, které v ní mají podle názoru voličů zasednout.

Toto pravidlo, tj. že právě Poslanecká sněmovna je tím orgánem, který by vzhledem k principu, na němž je založeno jeho složení, měl odrážet výsledky demokratických voleb, tj. vůli voličů, by mělo být v zásadě respektováno i ve zvláštních zákonech, tedy včetně zákonů upravujících zřízení zvláštních orgánů Poslaneckou sněmovnou.

Stávající úprava tím, že v některých případech pevně stanoví počet členů těchto zvláštních orgánů, neumožňuje všem parlamentním stranám, které byly ve volbách do Poslanecké sněmovny zvoleny, v případě, že jejich počet je vyšší než počet členů v orgánech zřizovaných Poslaneckou sněmovnou na základě zvláštních zákonů, mít v nich své zastoupení, a tedy se plně podílet na kontrole vybraných činností. Přitom se u těchto zvláštních kontrolních orgánů nejeví jako zcela účelné plně respektovat zásadu poměrného zastoupení, protože by tím mohl neúměrně narůst počet těch, kteří se v rámci své činnosti seznamují s utajovanými či jinak citlivými informacemi, se všemi riziky z toho potenciálně plynoucími. Zákon by tedy měl stanovit takové pravidlo, které umožní účast na činnosti zvláštního kontrolního orgánu alespoň jednomu poslanci za každou politickou stranu či politické hnutí, jejichž zástupci byli zvoleni, a to při zachování ještě racionálního celkového počtu členů.

Předloženým návrhem zákona se proto navrhuje upravit ty zákony, které předpokládají zřízení zvláštních kontrolních orgánů a které pevně stanoví jejich velikost. Navrhuje se v nich stanovit minimální počet členů předpokládaných kontrolních orgánů, který bude moci být Poslaneckou sněmovnou navýšen tak, aby v něm byly zastoupeny všechny poslanecké kluby, tj. politické strany a politická hnutí do Poslanecké sněmovny ve volbách zvolené. Touto úpravou bude umožněno všem politickým subjektům, jejichž reprezentanti Poslaneckou sněmovnu tvoří, podílet se na kontrole vybraných činností. Tím bude dosaženo vyšší míry efektivnosti a transparentnosti takto vykonávané kontroly, včetně garantovaného zastoupení opozice.

Navrhované změny je nutné reflektovat v následujících právních předpisech:

1. zákon č. 153/1994 Sb., o zpravodajských službách České republiky, ve znění pozdějších předpisů,
2. zákon č. 154/1994 Sb., o Bezpečnostní informační službě, ve znění pozdějších předpisů,
3. zákon č. 289/2005 Sb., o Vojenském zpravodajství, ve znění pozdějších předpisů,
4. zákon č. 412/2005 Sb., o ochraně utajovaných informací a o bezpečnostní způsobilosti, ve znění pozdějších předpisů,
5. zákon č. 253/2008 Sb., o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu, ve znění pozdějších předpisů, a
6. zákon č. 181/2014 Sb., o kybernetické bezpečnosti a o změně souvisejících zákonů (zákon o kybernetické bezpečnosti), ve znění pozdějších předpisů.

D. Hodnocení regulace dopadů (RIA)

Hodnocení dopadů regulace (RIA) nebylo k návrhu zpracováno v souladu s částí I bodem 3.8 písm. i) Obecných zásad pro hodnocení dopadů regulace (RIA) na základě výjimky udělené předsedou Legislativní rady vlády podle čl. 76 odst. 2 Legislativních pravidel vlády. Hodnocení dopadů je proto provedeno v rámci této důvodové zprávy.

E. Předpokládané dopady na státní rozpočet, ostatní veřejné rozpočty a na podnikatelské prostředí

Navrhovaný zákon by neměl mít dopady na státní rozpočet, a to ani v případě, že Poslanecká sněmovna na jeho základě zvýší počet členů předmětných kontrolních orgánů. Poslancům za jejich členství v kontrolním orgánu nebude náležet žádná další odměna.

Navrhovaný zákon nepřináší dopady na ostatní veřejné rozpočty, včetně rozpočtů územních samosprávných celků, ani na podnikatelské prostředí.

F. Zhodnocení souladu navrhované právní úpravy s ústavním pořádkem České republiky a s nálezy Ústavního soudu, které se k dané oblasti vztahují

Předložený návrh zákona se nedotýká podstatných náležitostí demokratického právního státu. Návrh zákona vychází z obecných ústavních principů a navrhované změny se snaží principy, na nichž je založena demokracie v České republice, důsledněji promítnout do právních předpisů.

G. Soulad navrhované právní úpravy s mezinárodními smlouvami, jimiž je Česká republika vázána, a se závazky vyplývajícími pro Českou republiku z jejího členství v Evropské unii

Navrhovaná úprava není v rozporu s mezinárodními smlouvami, jimiž je Česká republika vázána, na oblast navrhované právní úpravy se žádná mezinárodní smlouva, kterou je Česká republika vázána, nevztahuje.

Návrh zákona nezpracovává do právního řádu České republiky předpisy Evropské unie a není s nimi v rozporu.

H. Předpokládané dopady ve vztahu k zákazu diskriminace a ve vztahu k rovnosti mužů a žen

Navrhovaná právní úprava neumožní případnou diskriminaci některých politických subjektů zvolených do Poslanecké sněmovny, kterým by z důvodu nedostatečné kapacity orgánu Poslanecké sněmovny stanovené zákonem mohl být odepřen přístup ke kontrole vybraných činností.

Navrhovaná právní úprava nemá dopad ve vztahu k rovnosti mužů a žen.

I. Předpokládané sociální dopady, včetně dopadů na rodiny a na specifické skupiny obyvatel, a dopady na životní prostředí

Navrhovaná úprava nebude mít sociální dopady ani dopady na životní prostředí.

J. Předpokládané dopady ve vztahu k ochraně soukromí a osobních údajů

Navrhovaná úprava nebude mít ve vztahu k ochraně soukromí a osobních údajů žádné negativní dopady. Zajištění efektivní kontroly naopak může přispět k větší míře ochrany soukromí.

K. Zhodnocení korupčních rizik

Navrhovaná právní úprava tím, že umožňuje zastoupení všech politických stran a hnutí, jejichž reprezentanti byli zvoleni do Poslanecké sněmovny, ve Sněmovnou zřízených kontrolních orgánech, posiluje transparentnost jednání a výstupů těchto orgánů, a snižuje tak i možná korupční rizika.

L. Zhodnocení dopadů na bezpečnost nebo obranu státu

Zefektivnění výkonu kontroly nad vysoce citlivými činnostmi typu zpravodajské služby, utajované informace, kybernetická bezpečnost či finanční dohled bude mít pozitivní dopad i na bezpečnost státu.

M. Návrh na vyslovení souhlasu v 1. čtení

Z důvodů časové naléhavosti se navrhuje, aby Poslanecká sněmovna s návrhem zákona vyslovila souhlas již v 1. čtení. Naléhavost spočívá v tom, že v současné době jsou ustavovány orgány Poslanecké sněmovny, a je proto vhodný čas, aby byly ustaveny již podle nových pravidel.

Zvláštní část

K čl. I - VI

Články I – V shodně obsahují změny zákonů o zpravodajských službách České republiky, o Bezpečnostní informační službě, o Vojenském zpravodajství, o ochraně utajovaných informací a o bezpečnostní způsobilosti, o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu a o kybernetické bezpečnosti, v nichž se upravuje způsob vytvoření zvláštních kontrolních orgánů, jejichž zřízení uvedené zákony upravují.

Nově se stanoví pouze minimální počet členů předpokládaných kontrolních orgánů, který bude moci být Poslaneckou sněmovnou navýšen tak, aby v něm byly zastoupeny všechny poslanecké kluby, tj. politické strany a politická hnutí do Poslanecké sněmovny ve volbách zvolené. Touto úpravou bude umožněno všem politickým subjektům, jejichž reprezentanti Poslaneckou sněmovnu tvoří, podílet se na kontrole vybraných činností, čímž bude dosaženo vyšší míry efektivnosti a transparentnosti takto vykonávané kontroly, včetně garantovaného zastoupení opozice.

Toto ustanovení nepřikazuje Poslanecké sněmovně výlučně paritní složení, navýšení celkového počtu všech členů zvláštního kontrolního orgánu může jeho složení přiblížit poměrnému zastoupení. Návrh však garantuje, že žádný klub nebude opomenut.

Předložená právní úprava nepředpokládá povinné zastoupení poslaneckých klubů vzniklých až v průběhu volebního období podle § 77 odst. 2 jednacího řádu Poslanecké sněmovny. Důvodem je nejen snaha zajistit stabilitu po volbách ustanovených kontrolních orgánů, ale především zajistit ochranu informací (minimálně citlivé povahy), s nimiž členové těchto kontrolních orgánů přicházejí do styku. Povinně budou zastoupeny pouze poslanecké kluby uvedené v § 77 odst. 1 jednacího řádu Poslanecké sněmovny.

K čl. VII (Účinnost)

Účinnost zákona se navrhuje dnem vyhlášení zákona ve Sbírce zákonů. Na co nejdřívejším nabytí účinnosti zákona je naléhavý obecný zájem, který spočívá v potřebě ustavit zvláštními zákony předpokládané kontrolní orgány Poslanecké sněmovny po volbách do Poslanecké sněmovny již podle nové právní úpravy, aby došlo k jejich sestavení s ohledem na principy uvedené v předloženém návrhu.

V Praze dne 6.12.2017

Předkladatel

.....
Jan Chvojka, v.r.